

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE

RADA NAUKOWA

ZESZYTY TOM 92 (148)
TEORETYCZNE
RACHUNKOWOŚCI

WARSZAWA 2017

Spis treści / Table of contents

Przemysław Kabalski – <i>Wprowadzenie</i> – Introduction	7
Bogusława Bek-Gaik, <i>Sprawozdawczość zintegrowana – przegląd badań</i> – Integrated Reporting – A research review	9
Marlena Ciechan-Kujawa, Katarzyna Goldmann, <i>Modele finansowego benchmarkingu konkurencyjnego w polskich przedsiębiorstwach</i> – Models of competitive financial benchmarking in Polish enterprises	29
Radosław Ignatowski, <i>Rzetelny i jasny obraz w sprawozdaniach finansowych – badanie sondażowe w eksperymencie badawczym</i> – True and fair view in financial statements – An experimental survey	47
Dominika Korzeniowska, <i>Pionierzy i wybrane teorie istotne dla rozwoju rachunkowości behawioralnej</i> – The origins of behavioural accounting	71
Monika Łada, <i>Od konsekwencji do antecedencji – zmiana orientacji pomiaru we współczesnej rachunkowości</i> – From consequences to antecedents – change of measurement orientation in contemporary accounting	85
Bartłomiej Nita, Jerzy Korczak, Helena Dudycz, Piotr Oleksyk, <i>Zastosowanie zorientowanej procesowo ontologii w analizie zadłużenia przedsiębiorstwa</i> – Application of process-oriented ontology in corporate debt analysis	97
Marzena Remlein, <i>Spółecznie odpowiedzialne inwestowanie – analiza europejskiego i polskiego rynku w przekroju strategii inwestowania</i> – Socially responsible investing – analysis of the European and Polish market according to investment strategy	113
Sylwia Silska-Gembka, <i>Słowne określenia prawdopodobieństwa jako przyczyna różnic w interpretacji Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej – ku badaniom naukowym</i> – Verbal probability expressions as a cause of differences in interpretation of International Financial Reporting Standards – towards a research agenda	131
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz, <i>Modele współpracy biegłego rewidenta z audytorami wewnętrznymi w polskich jednostkach</i> – Models of cooperation of the statutory auditor with internal auditors in Polish entities	151
Gertruda Krystyna Świdarska, Monika Raulinajtys-Grzybek, Mariusz Karwowski, Małgorzata Krysik, Marcin Pielaszek, Paweł Warowny, <i>Dorobek 25 lat działalności Katedry Rachunkowości Menedżerskiej w świetle ewolucji nurtów badawczych w rachunkowości</i> – 25 years of activity of the Department of Management Accounting in the light of evolution of research trends in accounting	175
Katarzyna Świątła, Paweł Zieniuk, <i>Polityka rachunkowości w praktyce jedno-</i>	191

<i>stek gospodarczych w kontekście jej oceny przez biegłych rewidentów</i>	
– Accounting policy in business practice in the context of its assessment by statutory auditors	
Ewa Walińska, Jack Gad, <i>Kluczowe narzędzia raportowania korporacyjnego w praktyce polskiego rynku kapitałowego – analiza przypadku</i>	
– The key corporate reporting tools in the practice of the Polish capital market – case study	207
Sławomir Sojak, Elżbieta Czerska, <i>Zestawienie tytułów profesorskich, prac habilitacyjnych i doktorskich z zakresu rachunkowości obronionych w Polsce w latach 2007–2016</i>	
– Listing of the titles of Professor and habilitation and doctoral dissertations in accounting in Poland in 2007–2016	227
Informacja dla autorów	279
Instructions for authors	289

Sprawozdawczość zintegrowana – przegląd badań

BOGUSŁAWA BEK-GAIK

Streszczenie

Sprawozdawczość zintegrowana wyłoniła się jako nowa praktyka sprawozdawcza w 2013 roku. Jej zasadniczym celem było podniesienie efektywności przekazywania informacji o tworzeniu wartości przez organizację zewnętrznym interesariuszom. Przyjęcie sprawozdawczości zintegrowanej miało również, zgodnie z oczekiwaniami, rozwiązać szereg problemów, jakie występują przy sporządzaniu tradycyjnych sprawozdań finansowych, a w szczególności miało wyeliminować ich niezdolność do uwzględnienia wszystkich źródeł tworzenia wartości w organizacji, wzajemnych powiązań pomiędzy rozwojem zrównoważonym i dokonaniem finansowymi, oraz brak dostarczania informacji o modelu biznesu danej organizacji. Celem artykułu jest przegląd badań dotyczących sprawozdawczości zintegrowanej i próba odpowiedzi na pytanie, jaka będzie przyszłość sprawozdawczości zintegrowanej. W artykule objaśniono istotę i przyczyny wprowadzenia do praktyki sprawozdawczej raportowania zintegrowanego. Omówiono strukturę ramową i zasady sprawozdawczości zintegrowanej, a następnie dokonano przeglądu badań naukowych dotyczących sprawozdawczości zintegrowanej. W artykule wykorzystano wyniki studiów literatury przedmiotu, wyniki wcześniejszych badań autorki, a także obserwacje praktyki gospodarczej w obszarze raportowania zintegrowanego. Jako podstawową metodę badawczą wykorzystano studia literaturowe. Zestawienie wyników badań nie daje jednoznacznych rezultatów co do tego, czy sprawozdawczość zintegrowana stanie się w przyszłości powszechną formą raportowania korporacyjnego.

Abstract

Integrated Reporting – A research review

Integrated Reporting emerged as a new reporting practice in 2013. Its primary aim was to enhance the effectiveness of communicating to external stakeholders information on how value is created by organizations. Adoption of integrated reporting was also expected to solve a number of problems encountered when producing the traditional financial reports, and in particular – to eliminate the financial statements' inability to identify and include all sources of value creation within an organization, the interrelations between sustainability and financial performance and the absence of communicating the information on the organization's business model.

The purpose of this article is to review the research on the subject of integrated reporting and an attempt at answering the question regarding the future of integrated reporting. The article discusses the key elements and the reasons why integrated reporting has been introduced into reporting practice. First, the article discusses the framework structure and principles of integrated reporting, and

then it proceeds to presentation of a review of selected academic research pertaining to integrated reporting. The article draws on the results of the literature studies on the subject, the results of earlier research work completed by the author, as well as on the observations of the business practice in the field of integrated reporting. The summary of the research results does not provide any explicit conclusion on whether integrated reporting is to become a commonly accepted corporate reporting practice in the future.

Modele finansowego *benchmarkingu* konkurencyjnego w polskich przedsiębiorstwach

MARLENA CIECHAN-KUJAWA, KATARZYNA GOLDMANN

Streszczenie

Celem artykułu jest identyfikacja modeli finansowego *benchmarkingu* konkurencyjnego stosowanych przez jednostki gospodarcze w Polsce. Jako metody badawcze zastosowano przegląd treści artykułów naukowych i własne badania ankietowe przeprowadzone wśród 469 przedsiębiorstw. Wykorzystanie *benchmarkingu* badano w odniesieniu do bliższego i dalszego otoczenia konkurencyjnego. Badanie wykazało, że pomimo dostępności danych ze sprawozdań finansowych tylko 21–25% badanych przedsiębiorstw wykorzystuje je w *benchmarkingu* konkurencyjnym. Są to głównie przedsiębiorstwa duże, produkcyjne, działające na rynkach wysoce konkurencyjnych. W artykule zaprezentowano częstotliwość i zakres prowadzonych porównań. Opisano praktyki charakterystyczne dla przedsiębiorstw różnej wielkości i profilu działalności identyfikując luki w kluczowych etapach *benchmarkingu* finansowego i ich konsekwencje. Kwestie te nie były dotychczas przedmiotem szczegółowych badań. Z analizy wynika, że jednostki różnią się istotnie w podejściu do procesu *benchmarkingu*. Około jedna czwarta z nich uwzględnia w swoim modelu tylko pomiar i porównanie wyników z otoczeniem. Przedsiębiorstwa małe stosują raczej model *benchmarkingu* finansowego oparty na pasywnym podejściu, pozostałe przedsiębiorstwa stosują głównie modele oparte na podejściu interaktywnym.

Abstract

Models of competitive financial benchmarking in Polish enterprises

The article attempts to identify models of competitive financial benchmarking applied by economic entities in Poland. An overview of scientific papers concerning the subject matter and the results of own research conducted among 469 enterprises were the research methods used. The concept of benchmarking was examined in relation to entities operating in close and distant competitive environments. The research has shown that despite the accessibility of data from financial reports, only 21-25% of examined enterprises use them in competitive benchmarking. These are primarily big companies, operating on highly competitive markets. The article presents the frequency and scope of conducted comparisons. It also contains a description of practices that are characteristic of firms of various sizes and operational profiles, with special emphasis on identifying gaps occurring in the key stages of financial benchmarking and their consequences. These issues had not previously been subject to a detailed examination. According to the analysis, the approaches to the benchmarking process differ significantly among the enterprises. Approximately one quarter of the firms consider in their models only measurement and comparison of results with the environment. Small companies use a passive approach to financial benchmarking, while other companies mostly apply interactive models.

Rzetelny i jasny obraz w sprawozdaniach finansowych – badanie sondażowe w eksperymencie badawczym

RADOSŁAW IGNATOWSKI

Streszczenie

Celem artykułu jest ocena rozumienia i praktycznego wymiaru koncepcji rzetelnego i jasnego obrazu, stanowiącej w Polsce fundamentalną zasadę sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych jednostki sprawozdawczej, na tle analizy jej istoty i znaczenia, z punktu widzenia celów sprawozdawczości finansowej. W artykule, w drodze analizy piśmiennictwa, przedstawiono zagra-

niczne źródła tej koncepcji oraz jej wykorzystanie w regulacjach brytyjskich i Unii Europejskiej. Ponadto przedstawiono założenia i wyniki badania sondażowego w eksperymencie badawczym, przeprowadzonym w grupie eksperckiej, w kontekście zrozumienia wymogu stosowania odstępstw od regulacji rachunkowości na rzecz realizacji przedmiotowej koncepcji.

Dla realizacji postawionego celu w artykule zostały zastosowane metody badawcze o charakterze jakościowym: analizy krytycznej właściwej literatury oraz dedukcji i syntezy w procesie wnioskowania. Ponadto, wykorzystano metodę eksperymentu badawczego w formie badania sondażowego, przeprowadzonego na celowej grupie eksperckiej.

Wnioski, jakie płyną z przeprowadzonego badania wskazują na niejednorodność w interpretacji istoty i znaczenia koncepcji rzetelnego i jasnego obrazu oraz na występujące znaczące rozbieżności w praktycznej jej implementacji, które uwypukliła, wprowadzona do przepisów ustawy o rachunkowości w 2015 roku, zasada odstępstwa od stosowania przepisów o rachunkowości, jeśli te miałyby nie przyczynić się do realizacji zasady rzetelnego i jasnego obrazu.

Walorem publikacji jest jej wyjątkowość, wyrażająca się pierwszym w Polsce badaniem praktycznego wymiaru zastosowania odstępstw od regulacji rachunkowości na rzecz realizacji koncepcji rzetelnego i jasnego obrazu.

Abstract

True and fair view in financial statements – An experimental survey

The aim of the article is to evaluate the understanding and practical dimension of the concept of true and fair view, which is in Poland a fundamental principle for the preparation and presentation of financial statements of the reporting entity, against the background of the analysis of its idea, nature and significance from the point of view of the purposes of financial reporting. Based on analysis of literature, the article reviews foreign sources of this concept and its use in the UK and the European Union. It then presents the assumptions and results of a survey used in a research experiment conducted in an expert group in the context of understanding the requirement of departing from the accounting regulations for the implementation of this concept.

To accomplish the aim of the article, qualitative research methods were applied: a critical analysis of relevant literature and deduction and synthesis in the inference process. In addition, the research experiment method was used in the form of a sample survey, which was carried out on the special-purpose the expert group. Conclusions of the study indicate uniformity in the interpretation of the nature and importance of the concept of true and view, and significant differences in the practical implementation thereof, which were compounded by introduction, in 2015, to the Act on accounting of the principle of overriding the provisions of this Act if these conflict with the realization of the concept of true and fair view. The advantage of the study presented in this article is its uniqueness – it is the first experimental study in Poland on practical application of the concept of true and fair view override.

Pionierzy i wybrane teorie istotne dla rozwoju rachunkowości behawioralnej

DOMINIKA KORZENIOWSKA

Streszczenie

W piśmiennictwie polskim tematyka behawioralnego nurtu w rachunkowości jest stosunkowo nowa i jak dotąd niewiele jest pozycji, które w ukazywałyby prekursorów tego nurtu oraz jego podbudowę teoretyczną. W artykule zaprezentowano wybrane teorie z zakresu psychologii ekonomicznej oraz ekonomii, które znalazły zastosowanie w badaniach dotyczących rachunkowości behawioralnej, a także postaci najważniejszych uczonych działających we wczesnym okresie jej rozwoju. Oparto się na angielskich pozycjach książkowych oraz kilkunastu artykułach poświęconych ewolucji BAR (*Behavioural Accounting Research*), zarówno autorów rodzimych, jak i zagranicznych.

Abstract

The origins of behavioural accounting

Behavioural trend in accounting is relatively new in Polish literature and there are only a few references presenting the precursors of that mainstream and its theoretical background. The paper presents selected theories on economic psychology and economics which have been used in behavioural accounting research, as well as the most important scholarly figures in the early stages of its development. The source material includes English-language books and several articles (by Polish and foreign authors) devoted to BAR (Behavioural Accounting Research) evolution.

Od konsekwencji do antecedenencji – zmiana orientacji pomiaru we współczesnej rachunkowości

MONIKA ŁADA

Streszczenie

Masowa cyfryzacja rzeczywistości gospodarczej ma ogromny wpływ na teorię i praktykę rachunkowości. Zmiany obserwowane w podejściu do pomiaru ekonomicznego, będące efektem rozwoju fenomenu *big data* są wielowymiarowe. Jednym z interesujących aspektów dostępności dużych cyfrowych zbiorów danych jest możliwość łączenia wyceny efektów działań biznesowych z sygnałami o ich antecedenjach. Celem artykułu jest wskazanie na pomiar antecedenencji przyszłej sytuacji ekonomicznej jako ważnego obszaru współczesnej rachunkowości. Artykuł został przygotowany na podstawie przeglądu literatury przedmiotu. Przedstawione rozważania prowadzą do wniosku, że dynamiczny rozwój technologii informatycznych sprzyja rozszerzaniu zakresu pomiaru ekonomicznego – od konsekwencji zdarzeń gospodarczych po ich antecedencję, a to wymaga rozwoju nowych metod rachunkowości.

Abstract

From consequences to antecedents – change of measurement orientation in contemporary accounting

Mass digitalization of business realities has a great impact on accounting theory and practice. Observed changes in the approach to economic measurement resulting from the big data phenomenon are multidimensional. One of the interesting aspects of mass digital data availability is the possibility of linking valuation of business activities with the signals on their antecedents. The aim of the paper is to point out the antecedents of future economic situation as an important area of measurement in contemporary accounting. The study is based on literature review. The theoretical discussion presented in the paper leads to the conclusion that dynamic progress of IT technology facilitates expansion of the range of economic measurement – from consequences of business activities to their antecedents – which requires the development of new accounting methods.

Zastosowanie zorientowanej procesowo ontologii w analizie zadłużenia przedsiębiorstwa

BARTŁOMIEJ NITA, JERZY KORCZAK,
HELENA DUDYCZ, PIOTR OLEKSYK

Streszczenie

W artykule przedstawiono podejście ukierunkowane na zintegrowanie wiedzy o procesach gospodarczych w systemach wspomagania decyzji (*Decision Support Systems*). Dotyczy to dwóch głównych aspektów systemu, tj. sformalizowania procesów predefiniowanych w modelowaniu procesów (*Business Process Modeling Notation*) oraz wykorzystania ontologii dziedzinowej w analizie informacji finansowych. Niniejszy projekt wpisuje się w program prac badawczych nad stworzeniem podstaw teoretycznych inteligentnych systemów wspomagania decyzji opartych na wiedzy statycznej (strukturalnej) i proceduralnej. Celem opracowania jest zaproponowanie możliwości zastosowania procesowej ontologii do reprezentacji wiedzy w modelach wspomagania decyzji ukierunkowanych na analizę zadłużenia przedsiębiorstwa. Wiedza systemu opisana w ontologii zawiera podstawowe pojęcia finansowe i relacje

związane z procesami podejmowania decyzji finansowych. Metodyka przyjęta w artykule oparta jest na eksperymencie przeprowadzonym na podstawie rzeczywistych danych finansowych pochodzących ze sprawozdań finansowych przedsiębiorstwa budowlanego. Wyniki badań potwierdzają użyteczność ontologii procesowej we wspieraniu procesów podejmowania decyzji ukierunkowanych na wzmocnienie stabilności finansowej przedsiębiorstw.

Abstract

Application of process-oriented ontology in corporate debt analysis

The article presents an approach oriented to integration of knowledge of business processes in Decision Support Systems. It concerns two major aspects of the system, i.e. the formalization of processes predefined in Business Process Modelling Notation, and the use of a domain ontology in analysis of financial information. The research project is related to the design of smart decision support systems based on static (structural) and procedural knowledge. The purpose of this paper is to propose a process-based ontological approach to knowledge representation in analytical models focused on debt analysis. The content of the knowledge is focused on essential financial concepts and relationships related to decision-making processes. Methodology adopted in the paper is based on the experiment that was carried out on real financial data extracted from the financial information system in a construction company. Research findings are included in the statement that process ontology may support decision making processes oriented towards enhancing financial stability of the companies.

Spółecznie odpowiedzialne inwestowanie – analiza europejskiego i polskiego rynku w przekroju strategii inwestowania

MARZENA REMLEIN

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza i ocena rynku inwestycji społecznie odpowiedzialnych w Europie i w Polsce, z uwzględnieniem europejskiej klasyfikacji strategii inwestowania społecznie odpowiedzialnego. W artykule przedstawiono istotę, genezę oraz zakres koncepcji społecznie odpowiedzialnego inwestowania. W opracowaniu przedstawiono wyniki badania empirycznego dotyczące europejskiego i polskiego rynku społecznie odpowiedzialnych inwestycji. Dla realizacji celu zastosowano zarówno metody jakościowe: metodę deskryptywną, metodę analizy literatury, metodę wnioskowania logicznego, jaki i metody ilościowe: z zakresu analizy finansowej. Wnioski, jakie wynikają z przeprowadzonego badania wskazują na dominację europejskiego rynku SRI (52,38%) oraz początkową fazę rozwoju polskiego rynku inwestycji społecznie odpowiedzialnych. Zwrócono także uwagę na fakt wprowadzenia na GPW indeksu spółek społecznie odpowiedzialnych RESPECT. Walorem publikacji jest podejmowany stosunkowo rzadko w polskiej literaturze naukowej problem badawczy odnoszący się do inwestycji społecznie odpowiedzialnych.

Abstract

Socially responsible investing – analysis of the European and Polish market according to investment strategy

The aim of the article is to analyze and evaluate the market of socially responsible investments in Europe and in Poland according to the European classification of strategies for socially responsible investing. The article presents the essence, genesis and scope of socially responsible investing. The paper presents the results of empirical research on the European and Polish market of socially responsible investments. For the implementation of the aim of this article, both qualitative and quantitative methods were used: descriptive method, literature analysis method, logical reasoning method and methods of financial analysis. Conclusions of the study indicate the dominance of the European SRI market (52,38%) and the initial stage of development of the Polish market of socially responsible investments. In addition, attention was paid to the introduction of the RESPECT socially responsible index on the Stock Exchange in Warsaw. The advantage of this article is that it addresses the issue of socially responsible investments – a research problem that is rarely presented in Polish scientific literature.

Słowne określenia prawdopodobieństwa jako przyczyna różnic w interpretacji Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej – ku badaniom naukowym

SYLWIA SILSKA-GEMBKA

Streszczenie

Celem artykułu jest zidentyfikowanie możliwych przyczyn różnic w interpretacji słownych określeń prawdopodobieństwa występujących w Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej. Wynikają one z niejednoznaczności tych sformułowań oraz z oddziaływania takich czynników jak kultura, z której pochodzi księgowy, język, którym się on posługuje i w którym napisano tekst wymagający interpretacji oraz jakości tłumaczenia z języka angielskiego na język przekładu. Ponadto wskazuje się, wynikające z tych przyczyn, obszary badawcze. Doprowadziło to do sformułowania sześciu hipotez i zasugerowania możliwych sposobów ich weryfikacji.

Abstract

Verbal probability expressions as a cause of differences in interpretation of International Financial Reporting Standards – towards a research agenda

The aim of this paper is to identify potential causes of differences in interpretation of verbal probability expressions (VPEs) used in International Financial Reporting Standards (IFRS). They are arising from ambiguity of VPEs and the impact of factors such as: culture which the accountant comes from, the language he speaks and the language of the text requiring interpretation and finally the quality of translations from English into target language. In addition, the research areas identified for these reasons are indicated. Moreover, six hypotheses relating to each of these are proposed, and some ways of testing them are suggested.

Modele współpracy biegłego rewidenta z audytorami wewnętrznymi w polskich jednostkach

ELŻBIETA IZABELA SZCZEPANKIEWICZ

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie teoretycznych modeli relacji biegłego rewidenta z audytorami wewnętrznymi w jednostkach oraz warunków doskonalenia współpracy między nimi. W artykule podjęto próbę uporządkowania zagadnień teoretycznych dotyczących relacji i doskonalenia współpracy między biegłym rewidentem a audytem wewnętrznym w jednostkach. Na podstawie przeprowadzonych badań w jednostkach sektora finansów publicznych oraz jednostkach sektora finansowego opisano cztery teoretyczne modele relacji biegłego rewidenta z audytorami wewnętrznymi oraz wnioski na temat praktyki ich stosowania w badanych jednostkach. Przedstawiono autorską listę pytań kontrolnych. Pytania te uwzględniają nowe wytyczne Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej w kontekście wielu wymagań, które wynikają ze stosowania Międzynarodowych Standardów Praktyki Zawodowej Audytorów Wewnętrznych. Przedstawiono warunki usprawnienia współpracy obu grup zawodowych. Jako metody badawcze zastosowano analizę krytyczną literatury przedmiotowej, standardów i przepisów prawnych, metodę dedukcyjną oraz syntezę wniosków z analizy.

Abstract

Models of cooperation of the statutory auditor with internal auditors in Polish entities

Purpose: presentation of theoretical models of relations between the statutory auditor and internal auditors in Polish entities and conditions for improving the cooperation between them. The study attempts to organize theoretical issues related to the improvement of the relations and cooperation between the statutory auditor and the internal auditors in the studied units. Based on research conducted in public finance and financial sector entities, four theoretical models of relations between the statutory auditor and internal auditors are described, and conclusions about the practice of using

these models in entities are presented. The original list of control questions is also presented in the article. These questions take into account the new guidelines of the International Auditing Standards in the context of many of the requirements that result from the application of the International Standards for the Professional Practice of Internal Auditors. The article sets out conditions to improve cooperation between the two auditor groups. Methodology: preparing the paper involved a review of literature, current law and regulations, and a critical analysis of internal documents and surveys carried out in the studied public finance sector units and public interest entities.

Dorobek 25 lat działalności Katedry Rachunkowości Menedżerskiej w świetle ewolucji nurtów badawczych w rachunkowości

***GERTRUDA KRYSZYNA ŚWIDERSKA, MONIKA RAULINAJTYS-
-GRZYBEK, MARIUSZ KARWOWSKI, MAŁGORZATA KRYSIK,
MARCIN PIELASZEK, PAWEŁ WAROWNY***

Streszczenie

W artykule został przedstawiony dorobek naukowy Katedry Rachunkowości Menedżerskiej SGH. Od początku istnienia Katedry jej misją było rozwijanie wiedzy o rachunkowości menedżerskiej i promowanie stosowania tej wiedzy w praktyce. Przekonanie o społecznym znaczeniu rachunkowości determinuje również badawczą działalność pracowników Katedry. W ciągu 25 lat działalności zespół realizował szereg prac badawczych, z których na uwagę zasługują badania nad: ujawnieniami w raportach rocznych, budżetowaniem i nowoczesnym rachunkiem kosztów, w tym jego szczególną funkcją w odniesieniu do usług powszechnych. Prowadzone prace badawcze charakteryzują się pluralizmem metodologicznym, w części wpisują się w badania głównego nurtu, częściowo jednak wykraczają poza to podejście. W szczególności przykładem prac czerpiących z podejścia krytycznego są prace nad nowymi modelami rachunku kosztów.

Abstract

25 years of activity of the Department of Management Accounting in the light of evolution of research trends in accounting

The article presents the scientific achievements of the Department of Management Accounting of Warsaw School of Economics. Since the founding of the Department, its mission has been to develop knowledge of management accounting and to promote the application of this knowledge in practice. The conviction about the social importance of accounting also determines the research activity of the staff of the Department. Over the course of 25 years, the team has been carrying out a number of research projects, including research on disclosures in annual reports, budgeting, and modern cost accounting, including its specific role in terms of universal services. The research conducted in the Department, which is characterized by methodological pluralism, belongs in part to mainstream research, but in part goes beyond this approach. In particular, the development of new cost accounting models is an example of research drawing on the critical approach.

Polityka rachunkowości w praktyce jednostek gospodarczych w kontekście jej oceny przez biegłych rewidentów

KATARZYNA ŚWIETLA, PAWEŁ ZIENIUK

Streszczenie

Ramowy charakter regulacji prawa bilansowego umożliwia jednostkom gospodarczym świadome prowadzenie polityki rachunkowości, które pozwala na kreowanie obrazu przedsiębiorstwa, a tym samym na realizację jego celów i założeń gospodarczych. W artykule, na podstawie analizy literatury przedmiotu i aktów prawnych przedstawiono współczesne problemy związane z tworzeniem polityki rachunkowości i jej dostosowywaniem do indywidualnych potrzeb jednostek gospodarczych. Zaprezentowano także wyniki badań ankietowych przeprowadzonych na grupie polskich biegłych

rewidentów. W ich opinii jednostki gospodarcze częściej wykorzystują instrumenty polityki rachunkowości do celowego kreowania obrazu przedsiębiorstwa, niż w rozmyślnym fałszowaniu sprawozdań finansowych. Autorzy zwracają uwagę na wzrost znaczenia zewnętrznych jednostek konsultingowych w tworzeniu i dostosowywaniu polityki rachunkowości do potrzeb jednostek. Przeprowadzone rozważania skłaniają także do zmiany postrzegania roli biegłego rewidenta w badaniu polityki rachunkowości. W opinii autorów, potwierdzonej wynikami badań, biegły rewident powinien nie tylko sprawdzać zgodność przyjętych rozwiązań z prawem bilansowym, ale też oceniać ich celowość i zasadność w konkretnej sytuacji danej jednostki.

Abstract

Accounting policy in business practice in the context of its assessment by statutory auditors

The regulatory nature of the accounting law enables business entities to be aware of the accounting policies that allow them to create an image of an enterprise, and thus to achieve its objectives and economic assumptions. In the article, on the basis of analysis of relevant literature and legal acts, contemporary problems connected with the creation of accounting policy and its adaptation to the specific needs of individual entities are presented. In addition, results of surveys conducted on a group of Polish statutory auditors are described. In their opinion, business units increasingly use accounting policy instruments with the intention of conscious and deliberate creation of an image of an enterprise rather than for the purpose of falsifying financial statements. The authors draw attention to the increasing importance of external consulting companies in creating and adapting accounting policies to the specific needs of individual entities, and point to the change in the perception of the statutory auditor's role in the process of audit of accounting policies. In the opinion of the authors, confirmed by the results of the research, the statutory auditor should not only check the compliance of the adopted solutions with the accounting law, but also evaluate their appropriateness and validity in the context of the specific situation of the entity.

Kluczowe narzędzia raportowania korporacyjnego w praktyce polskiego rynku kapitałowego – analiza przypadku

EWA WALIŃSKA, JACEK GAD

Streszczenie

W artykule podjęto problematykę sprawozdawczości korporacyjnej. Jego celem jest identyfikacja kluczowych narzędzi raportowania korporacyjnego stosowanych przez spółki należące do indeksu WIG 30, a także – na podstawie analizy raportów wybranej spółki giełdowej – występujących między nimi relacji. Analiza przypadku pozwoliła zidentyfikować powiązania między sprawozdaniem finansowym a sprawozdaniem z działalności oraz między raportem rocznym a raportem zintegrowanym. Artykuł składa się z dwóch części. W pierwszej – na bazie studiów literaturowych – przeanalizowano istotę i relacje między sprawozdaniem finansowym, sprawozdaniem z działalności i zintegrowanym raportem. W drugiej części przedstawiono praktykę sprawozdawczą spółek publicznych w zakresie ujawniania danych finansowych i niefinansowych. Badaniu poddane zostały raporty sporządzone za 2015 rok przez spółki notowane na GPW w Warszawie należące do indeksu WIG 30. Przedmiotem pogłębionej analizy były raporty sporządzone przez Grupę Orlen w 2015 roku.

Abstract

The key corporate reporting tools in the practice of the Polish capital market – case study

The article addresses the issue of corporate reporting. Its aim is to identify the key corporate reporting tools used by the WIG 30 companies and, based on the analysis of the reports of a selected listed company, the relationships between them. The case analysis made it possible to identify the links between the financial statements and the management report and between the annual report and the integrated report. The article consists of two essential parts. In the first one - on the basis of literature studies - the essence and relationships between the financial statements, the management report and the integrated report are analyzed. The second part of article presents the reporting practice of public companies in the area of financial and non-financial data disclosures. The subject of the analysis are reports prepared in 2015 by public companies from WIG 30 index listed on the WSE. The annual reports of the Orlen Group prepared in 2015 are examined in detail.

Zestawienie tytułów profesorskich, prac habilitacyjnych i doktorskich z zakresu rachunkowości obronionych w Polsce w latach 2007–2016

SŁAWOMIR SOJAK, ELŻBIETA CZERSKA

Streszczenie

Z inspiracji Komisji Historii Teorii i Praktyki Rachunkowości Rady Naukowej Stowarzyszenia Księgowych w Polsce (SKwP) w tomie 37 (93) „Zeszytów Teoretycznych Rachunkowości” (ZTR), opublikowanym w 2007 r., ukazało się zestawienie prac habilitacyjnych i doktorskich z zakresu rachunkowości obronionych w Polsce w latach 1948–2006, a w tomie 74 (130) ZTR, wydanym w 2013 r., za lata 2007–2012. II Kongres Rachunkowości w Polsce, który odbył się 5–6 czerwca 2017 r. w 110-lecie SKwP, jest okazją do kolejnej prezentacji dorobku polskiego środowiska naukowego – tym razem za okres od I Kongresu, który odbył się 28–29 maja 2007 roku w 100-lecie SKwP. Zestawienie to po raz pierwszy wzbogacamy o wykaz nadanych w tym okresie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej tytułów naukowych profesora.

Abstract

Listing of the titles of Professor and habilitation and doctoral dissertations in accounting in Poland in 2007–2016

On the initiative of the Committee on the History of Accounting Theory and Practice (Scientific Board of the Accountants Association in Poland), volume 37 (93) of „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” („Accounting Theory Journal”), issued in 2007, contained a listing of habilitation and doctoral dissertations in the field of accounting, defended in Poland in the period 1948–2006, and volume 74 (130) of ZTR, issued in 2013, supplemented this list with works defended in the years 2007–2012. II Congress on Accounting, which took place in on 5–6 June 2017, on the 110th anniversary of the establishment of the Accountants Association in Poland, is an occasion for successive presentation of the achievement of the Polish accounting community – this time for the period from I Congress on Accounting, held on 28–29 May 2007 – the centenary of the Association. This presentation contains, for the first time, a list of the titles of Professor, awarded by the President of Poland.